

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE OLOMOUCKÉHO KRAJE SE SÍDLEM V OLOMOUCI

Wolkerova 74/6, 779 00 Olomouc, tel. 585 719 111, e-mail: epodatelna@khsolc.cz, ID: 7zyai4b

V Olomouci dne 28.7.2020

Poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb.

Dne 14.7.2020 obdržela Krajská hygienická stanice Olomouckého kraje se sídlem v Olomouci, (dále jen povinný subjekt), žádost o poskytnutí informace na základě zákona č. 106/1999 Sb., o poskytnutí informací, ve znění pozdějších předpisů, spočívající v poskytnutí následujících informací:

„dotaz: 1) Proč nám např. marmeláda (či jiné zabalené potraviny) po otevření začne časem plesnivět?

dotaz: 2) Kdy je bezpečné odstranit jen plesnivou část potraviny, a kdy už bychom ji měli celou vyhodit?

dotaz: 3) Netýká se asi přímo mykotoxinů – Jak na naše zdraví působí plísně např. na zdech v bytě?

Dotaz: 4) Jaká jsou opatření při výskytu svrabu v lůžkovém zařízení?

Dotaz: 5) V zaměstnání v kancelářském provozu průmyslového podniku došlo k onemocnění jednoho pracovníka salmonelózou, ostatní zaměstnanci mají obavy, že by se mohli od něho nakazit a neví na koho se obrátit.

Dotaz: 6) Může v gynekologické ordinaci hygienická stanice zakázat resterilizaci zdravotnických prostředků, konkrétně gynekologických zrcadel?

Dotaz: 7) Dobrý den, prosím o upřesnění správného postupu při dezinfekci jícnové sondy. Provádíme buď dvoustupňovou dezinfekci (na ambulancích) nebo vyšší stupeň dezinfekce (na operačním sále), dle platné legislativy pro ošetřování endoskopů. Dle výrobce endoskopů postupujeme nesprávně a nedodržujeme doporučení výrobce, který vyžaduje provádět pouze jedностupňovou dezinfekci a poukazuje na to, že jícnová sonda mezi klasické endoskopy nepatří a námi prováděný postup poškozujee povrch sondy a zkracuje jejich životnost. OOVZ vyžaduje provádění dvoustupňové dezinfekce nebo vyššího stupně dezinfekce. Je toto řešeno nějakým zvláštním předpisem?

dotaz: 8) Jaké kroky byly podniknuty v rámci systému připravenosti na vysoce nakažlivé nákazy v ČR? Za jak dlouhou dobu po vypuknutí epidemie 2014-2015 došlo k zavedení protiepidemických opatření v ČR? Jak rychle byla přijata preventivní opatření v ČR? Jak vysoká byla response příletových karet na letišti Václava Havla v Praze?

dotaz 9) Může dítě, u něhož bylo diagnostikováno onemocnění Molluscum contagiosum a je v péči dětské lékařky navštěvovat mateřskou školku a jaká režimová opatření je nutné v mateřské školce přijmout?

dotaz: 10) Vzteklinou nakažená lesní zvířata mohou také ohlodávat houby nebo je potřísnit svými slinami. Zajímá mě, jestli se touto cestou může nákaza přenést na člověka. Tedy tak, že houby jsou přeneseny domů, očištěny a normálně tepelně zpracovány. Konzumace syrových hub přímo v lese by asi byla nebezpečná.

Problematika klíšťat

- *Měla letošní mírná zima vliv na aktivitu klíšťat? Kolik případů jste zaznamenali v letošním roce (Klíšťová encefalitida – KE i Lymeská borelioza – LB) na Opavsku?*
- *Využívají lidé možnost očkování proti klíšťové encefalitidě?*

- *Jak si vybrat účinný repelent?“*

Dne 28.7. 2020 zaslal povinný subjekt požadované informace v plném rozsahu, a to:

Ad 1)

- Plísně jsou součástí živé přírody miliony let, jsou to mikroskopické vláknité houby, rozmnožují se výtrusy (tzv. spory), které jsou lehké a dobře se přenášejí, čímž mohou snadno kontaminovat různé povrchy, předměty, potraviny apod. Při vhodných podmínkách (tj. při vhodné teplotě, vlhkosti a pH) se ze spory vyklíčí vlákno, které se dál rozrůstá ve vláknitý útvar (tzv. hyfu). Může se rozšiřovat i úlomky.
- Marmelády jsou konzervovány teplotou, popř. konzervačními látkami. Obaly jednotlivých marmelád jsou vždy značeny datem minimální trvanlivosti v uzavřeném stavu a popisem skladovacích podmínek po otevření.
- Po otevření nebo vybalení potravin dochází k jejich přirozené kontaminaci (např. při nabírání lžičkou, krájení), neboť při manipulaci s těmito potravinami běžně nepoužíváme sterilní nádoby.

Ad 2)

- Pokud jsou potraviny napadeny plísní, likvidují se vždy celé, neboť některé plísně produkují jedy, tzv. mykotoxiny. Přibližně 50 mykotoxinů má přímou souvislost s onemocněním člověka a zvířat. Nebezpečné jsou zejména imunosupresivní (snižují obranyschopnost organismu) a karcinogenní (vznik zhoubného bujení) účinky. Nejznámější jsou Aflatoxin B1 a B2, který se vyskytuje u ořechů, např. u arašídů a Patulin, který se vykytuje v jablcích, šťávách a cereáliích.

Ad 3)

- Plísním vyhovuje vlhko, nepotřebují k růstu světlo, jsou nenáročné na živiny, a proto rostou na různých místech. Plísně řadíme do početné skupiny alergenů, některé produkují plísňové jedy do potravin, jiné působí onemocnění kůže či vyvolávají ohrožující onemocnění u oslabených osob (např. u osob s HIV/AIDS). U vnímavých osob způsobují onemocnění dýchacího ústrojí (např. průduškové astma, alergická rýma), mohou způsobovat také kašel nebo bronchitidu, bolesti hlavy, pálení očí apod.
- V této problematice Vás KHS odkazuje na zdravotně výchovné materiály Státního zdravotního ústavu zveřejněné na webových stránkách: <http://www.szu.cz/publikace/alergie-pylovky-kalendar?highlightWords=pl%C3%ADsn%C4%9B>

Ad 4)

- Opatření při výskytu svrabu v lůžkovém zdravotnickém zařízení spočívají ve striktním dodržení bariérového ošetřovatelského postupu s nemocným, spočívajícím v eliminaci expozice kontaminovanému osobnímu nebo ložnímu prádlu, dále v striktním používání osobních pracovních pomůcek, zajištění náležité terapie apod. Rozsah dalších opatření si v souladu s indikovanými epidemiologickými kritérii, zvláště se zohledněním cesty přenosu, stanovuje a zajišťuje dle specifických podmínek a potřeb „osoba poskytující péči“ v souladu s § 15 a 16 zákona č. 258/2000 Sb. V jiných lůžkových – tedy ubytovacích zařízeních (jako např. hotely, ubytovny, koleje, internáty atd.) se opatření při výskytu svrabu nestanovují, protože jsou již zahrnuta v postupech běžné ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace zpracovaných jednotlivými zařízeními.

Ad 5)

Salmonelóza je alimentární toxoinfekce, která nejčastěji probíhá pod klinickým obrazem akutní gastroenteritidy (typickými příznaky tohoto onemocnění jsou nevolnost, zvracení, bolesti břicha, teplota nad 39 °C, průjmy atd.). Toto onemocnění však může mít i asymptomatickou formu. K přenosu nákazy dochází alimentární cestou požitím kontaminované potravy. Interhumánní přenos se uplatňuje jen při hrubých závadách v osobní hygieně. Pokud jsou v kolektivu dodržována základní hygienická opatření, tak zaměstnanci nemusí mít obavy z případné nákazy.

Ad 6)

- Gynekologická zrcadla lze zařadit jako opakovaně používané zdravotnické prostředky, které se v souladu s platnou legislativou dezinfikují, čistí a sterilizují podle návodu výrobce. **Jednorázové pomůcky se nesmí opakovaně používat ani po jejich sterilizaci.** Tuto problematiku upravuje zejména příloha č. 3 písm. p) vyhlášky č. 306/2012 Sb., o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 306/2012 Sb.“).

Ad 7)

- Při ošetřování konkrétních nástrojů a zdravotnických pomůcek je vždy nutné postupovat podle návodu výrobce, který musí být v souladu s platnou legislativou. Příloha č. 3 písm. p) vyhlášky č. 306/2012 Sb. výslovně stanoví, že opakovaně používané zdravotnické prostředky se dezinfikují, čistí a sterilizují podle návodu výrobce.

Ad 8)

- = Systém připravenosti na vysoce nebezpečné nákazy vychází z realizačních opatření podle usnesení vlády České republiky ze dne 25. 10. 2011 č. 785, o Národním akčním plánu České republiky pro případ vzniku události podléhající Mezinárodním zdravotnickým předpisům (2005). V případě výskytu podezření na vysoce nebezpečné nákazy putuje rychlá informace epidemiologovi a hlavnímu hygienikovi a okamžitě se aktivuje systém, během něhož se realizuje transport osoby do příslušného zdravotnického zařízení, jeho izolace a poskytnutí adekvátní léčby. Současně jsou přijata karanténní opatření v ohnisku, zahrnující mimo jiné vyhledávání kontaktů nákazy.
- Protiepidemická opatření jsou tedy přijata bezprostředně u podezření na jakoukoliv infekční nemoc, nejenom u vysoce nakažlivé nákazy, tedy už při zjištění pozitivní epidemiologické (cestovatelské) anamnézy, platí po dobu transportu sledované osoby, její izolace, adekvátního vyšetření a léčby.
- Vzhledem ke své územní působnosti stanovené v § 82 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, KHS nezpracovává příletové karty letiště Václava Havla, není jí tedy známa výše **respondence** příletových karet v letech 2014 - 2015.

Ad 9)

- Onemocnění Molluscum contagiosum je poměrně běžnou virovou infekcí kůže, patogen se řadí do skupiny poxvirů. Přenáší se přímým kontaktem osob i prostřednictvím kontaminovaných předmětů, jako jsou např. ručníky, žínky, oblečení atd. Častý je přenos v prostředí bazénů.
- V případě onemocnění u dítěte je třeba postupovat dle doporučení ošetřujícího lékaře. Návštěva mateřské školy není obecně vyloučena. Pokud dítě navštěvuje mateřskou školkou, je vhodné zabránit přenosu na další děti. Je třeba dbát na důsledné dodržování

osobní hygieny, používání pouze vlastního ručníku (případně jednorázové ručníky), oblečení a ložního prádla. Dítě by nemělo chodit do bazénu ani do sauny.

Ad 10)

- Od roku 2003 se na území České republiky vzteklna u volně žijících zvířat nevyskytuje, výjimkou jsou pouze netopýři. Přes houby se člověk na území České republiky nakazit vzteklinou nemůže. I kdyby byla houba potřísněná slinami nakaženého zvířete, tepelnou úpravou se virus zničí.

Ad problematika klíšťat:

- V průběhu mírné zimy mohou být klíšťata v omezené míře a za určitých situací také aktivní. Aktivita klíšťat v zimě je vždy velice nízká a je možná pouze tam, kde není sněhová pokrývka. Aktivita klíšťat ve vegetační sezóně závisí pouze na aktuálních povětrnostních podmínkách a předešlá zima na ni vliv nemá.
- KHS nemá data o výskytu klíšťové encefalitidy a lymeské boreliózy na Opavsku, neboť Opavsko nenáleží do územní působnosti KHS.
- KHS nemonitoruje údaje o tom, jestli lidé využívají očkování proti klíšťové encefalitidě. V případě požadavku konkrétních dat je nutné obrátit se na příslušná očkovací centra.
- K posuzování účinnosti repelentů obecně platí, že se mohou používat pouze repelenty uváděné na trh v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012 ze dne 22. 5. 2012, o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání. Veškeré informace o účincích a použití jednotlivých repelentů (tj. zda jsou určeny cíleně proti klíšťatům nebo proti komárům a okrajově i proti klíšťatům) jsou obsaženy v návodech k použití těchto biocidních přípravků.

Mgr. Zuzana Švarcová
ředitelka odboru správního